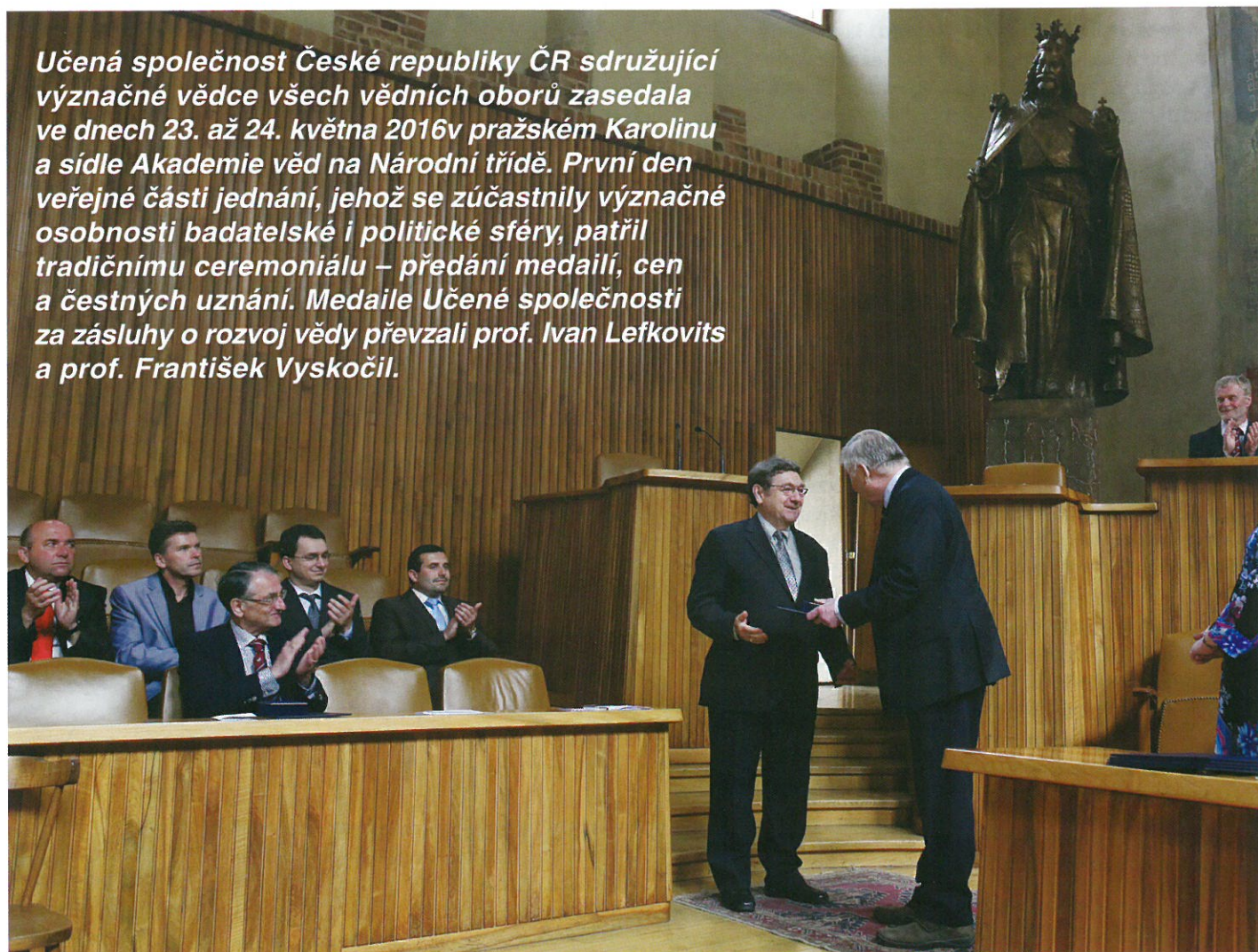

UČENÁ SPOLEČNOST OCENILA VĚDCE I STUDENTY

Učená společnost České republiky ČR sdružující význačné vědce všech vědních oborů zasedala ve dnech 23. až 24. května 2016 v pražském Karolinu a sídle Akademie věd na Národní třídě. První den veřejné části jednání, jehož se zúčastnily význačné osobnosti badatelské i politické sféry, patřil tradičnímu ceremonálu – předání medailí, cen a čestných uznání. Medaile Učené společnosti za zásluhy o rozvoj vědy převzali prof. Ivan Lefkovits a prof. František Vyskočil.

OBĚ FOTA: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

František Vyskočil přebírá Medaili Učené společnosti ČR od jejího předsedy Jiřího Bičáka.

Jak vyzdvihl předseda Učené společnosti ČR prof. Jiří Bičák, zasedání se oproti předchozímu shromáždění, které patřilo především přírodním vědám, tentokrát zaměřilo na vztah jiné, neméně důležité součásti lidské kultury – totiž umění a vědy, což umocnily i přednášky významných českých badatelů v oblasti humanitních věd. Zatímco v dopoledním programu vystoupil prof. Martin Hilský (*Fenomén Shakespeare*), odpoledne v Modré posluchárně promluvili prof. Cyril Höschl (*Bedřich Smetana, choroba a tvorba*) a prof. Petr Sommer (*Benediktini, evropská kultura a český středověk*).

V pokračujícím programu předal prof. J. Bičák, jehož projev otiskujeme na str. 8–10, medaile Učené společnosti za zásluhy o rozvoj vědy a ceny za vynikající vědecké výsledky.

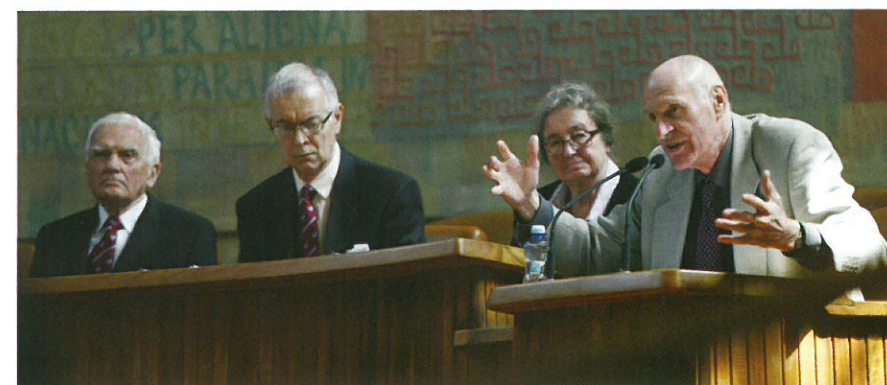
Zakládající člen Imunologického ústavu v Basileji a profesor biologie Lékařské fakulty University v Basileji **Ivan Lefkovits** přispěl rozhodujícím způsobem k vývoji imunologie. Především vyvinul a do praxe zavedl metodu limitní diluční analýzy, která umožňuje určit frekvenci imunologicky aktivních buněk a stala se metodickým základem pro klonování a selekci. Vedle autorství mnoha publikací je editorem základních metodických textů *Immunological Methods*. Po odchodu z Mikrobiologického ústavu do emigrace obětavě pomáhal v letech totality české imunologii. Od roku 1991 inicioval a každoročně organizoval letní školy imunologie, na nichž přednášeli světoví odborníci a které byly určeny především pro studenty postkomunistických zemí.

Neurofyziolog prof. **František Vyskočil**, jenž stál u zrodu US, působí na Přírodovědecké fakultě UK

v Praze a ve Fyziologickém ústavu AV ČR. Jeho výzkumy vedly k významným objevům a v roce 1977 mu umožnily založit fyziologickou vědeckou školu studia nekvantového uvolňování neuropřenašečů a předložit ucelenou teorii tohoto druhého hlavního mechanismu přenosu informace na nervových a svalových synapsích. Významně přispěl také k porozumění mechanismům znečistlivění receptorů na nervových synapsích a pochopení procesů probíhajících během šířící se korové deprese a anoxické smrti mozku a četných jiných neurofyziologických dějů. Jeho kontakty s ruskými vědci v dobách, kdy mu byly zakázány zahraniční pobyty v západních zemích, vedly k mnoha objevům a byly oceněny Státní cenou Republiky Tatarstan (1995) a americkou Fogarty Award (1992). Prof. F. Vyskočil se celý život věnuje nejen výzkumu a učení, ale i popularizační a kulturně-vzdělávací činnosti. Znamé jsou hlavně jeho příspěvky v Českém rozhlase, České televizi (pořad *Milénium*) a dále články v časopisu *Vesmír* i v denním tisku. Spolupracovníky i žáky stále vede k vědeckému a kulturnímu pojetí moderního badatele. Jako primárius kvarteta Heroldova klubu pořádal v osmdesátých a devadesátých letech 20. století koncerty Smetanových, Beethovenových, Mozartových, Haydnových a mnoha jiných komorních děl v Heroldově klubu, kulturních střediscích českých měst i v ústavech Akademie věd a při vědeckých setkáních a kongresech.

Cenu v kategorii mladší vědecký pracovník do 40 let převzali dr. **Martin Ferus** a dr. **Michal Malinský**. První z oceněných působí v Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR a zaměřuje se na simulaci podmínek panujících při paleoatmosférických událostech o vysoké hustotě energie, které by mohly vést k syntéze základních molekul genetické informace. Jejím základním předpokladem je, že tyto stavební bloky živých struktur, které se na Zemi objevily přibližně před čtyřmi miliardami let, vznikly z molekuly formamidu následkem impaktů během období anomálně silného bombardování zemského povrchu mimozemskými tělesy. Energeticky náročný vznik nukleových bází z formamidu v plazmatu vznikajícím při dopadu asteroidů vědci simulují pomocí pražského laserového systému Asterix. Laserem generovaná plazmová jiskra vytváří podmínky události o vysoké hustotě energie: teplota plazmatu dosahuje až 4500 K, vzniká rázová vlna a je emitováno vysoce energetické záření. Výsledky studia ukazují, že vznikající vysoce reaktivní radikály CN a NH reagují s molekulami formamidu za vzniku celé řady meziproduktů vedoucích až ke vzniku všech kanonických nukleových bází: adeninu, guaninu, thyminu, uracilu a cytosinu. Logicky lze předpokládat, že výsledky výrazně přispějí k nalézání odpovědí na velké otázky spojené se vznikem života ve Vesmíru.

Dr. M. Malinský z Ústavu částicové a jaderné fyziky MFF UK je jedním z nejvýznamnějších českých odborníků mladé generace v oblasti fyziky elementárních

částic. Je absolventem Fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské ČVUT a své dva doktoráty získal na Univerzitě Karlově a v italském Terstu. Strávil 10 let na postdoktorálních pobytech v západní Evropě, od roku 2012 žije v Praze. Pravidelně publikuje v prestižních mezinárodních časopisech a jeho práce jsou ve světě hojně citovány. Zabývá se především teoretickými modely tzv. velkého sjednocení fundamentálních interakcí a fyzikou neutrin.

V kategorii středoškolský student bylo odměněno devět talentů: Karolina Bodláková z Gymnázia v České ulici v Českých Budějovicích (*Biochemická charakterizace amyláz ze střeva švába Periplaneta americana a hormonální řízení jejich aktivity*); Eliška Bršlicová ze stejného gymnázia (*Výzkum subvulkanických žil v okolí Benešova nad Černou*); Barbora Čechová z Gymnázia Matyáše Lercha v Brně (*Helikáza Rothmund-Thomsonova syndromu a její DNA vazebné preference*); Marek Feith ze Střední průmyslové školy chemické v Brně (*Analýza vybraných markerů u primárních buněčných linií spinocelulárních karcinomů v oblasti hlavy a krku*); David Machač ze Základní školy a gymnázia ve Vítkově (*Život v karbonovém moři na Vítkovsku v období lokálních goniatitových zón falcatus a gracilis a Jak rostliny vnímají zvuk*); Hoang Ahn Nguyen z Gymnázia v Chebu (*Dirichletův princip*); Tereza Pitrová z Gymnázia Brno-Řečkovice (*Pozdní odezvy krátkodobého působení cytokininů: glutathion a metabolismus síry*); Petr Vaněk z Gymnázia Jírovcova v Českých Budějovicích (*Fluorit a jeho výskyt v Mutěnicích u Strakonice*); Natálie Živná z Prvního soukromého jazykového gymnázia v Hradci Králové za projekt (*Interakce Mycobacterium bovis s B buňkami a za studii Stanovení cytotoxicity léčiv proti otravám organofosfáty*).

Cenu pro pedagogy, kterou Učená společnost ČR uděluje společně s Nadačním fondem Neuron, získali Mgr. **Petr Bašus** a dr. **Vladimír Vích**, jež US ocenila především za systematickou a dlouhodobou práci s talentovanými středoškolskými studenty, která přináší pozitivní výsledky v nejnámějších celostátních středoškolských soutěžích.

LUDĚK SVOBODA